15-03-2025

Grzegorz Kaszyński

Odpowiedź na YouTube'owy film Zbigniewa Makarewicza „Czy Jezus umarł na krzyżu? | Między Wierszami | #2"

https://www.youtube.com/watch?v=sbNuW1GrEFg

P. Zbigniewie! W mojej ocenie Pańskie argumenty wysunięte przeciwko stanowisku Świadków Jehowy w sprawie semantyki słowa *stauros* nie są przekonujące i nie falsyfikują ich zrozumienia. Wszystkie Pana argumenty krytyczne są obalone w poniższych moich opracowaniach:

● „Semantyka greckiego słowa σταυρός"
https://archive.org/details/semantyka-stauros
(tutaj odnoszę się m.in. do Pańskiego argumentu o „gwoździach" i napisie „nad głową")

● „Czy w słowach Jezusa z Jana 21:18 mamy aluzję do ukrzyżowania?"
https://archive.org/details/Jana-21.18

● „Archeologia a semantyka słowa σταυρός"
https://archive.org/details/archeologia-a-semantyka-stauros

● „Czy graffiti z Aleksamenosem stanowi dowód ukrzyżowania Jezusa?"
https://archive.org/details/graffiti-aleksamenos

● „Wzmianki z II i III wieku na temat stauros"
https://archive.org/details/wzmianki-z-II-i-III-wieku-na-temat-stauros

1. Twierdzi Pan, że nie jest istotne na jakiego kształtu narzędziu egzekucyjnym zmarł Jezus. W relacji do zbawczego charakteru jego śmierci – zgadzam się – ta sprawa ma niepomiernie mniejsze znaczenie. Ale ta sprawa ma swoje znaczenie: (1) każde słowo użyte w oryginalnym języku Biblii zasługuje na jak najlepszy docelowy odpowiednik, dlatego patrząc z tego punktu widzenia nie powinniśmy spłycać znaczenia głębszego interesowania się semantyką greckiego słowa *stauros*. (2) Gdyby ktoś dokonał zbrodni na Pana krewnym, dajmy na to – hipotetycznie – na Pańskim ojcu, czy wystarczyłaby Panu informacja, że został zamordowany jakimś narzędziem? Czy naprawdę poniekąd obojętne byłoby dla Pana jak dokładnie doszło do jego zbrodni i czym został zamordowany?

2. Odwołuje się Pan do ideii ewoluowania znaczeń słów. Jako takie zjawisko jest prawdziwe, tu zgoda. Ale aby mówić o wchłonięciu gdzieś przed lub najpóźniej w I wieku n.e. przez słowo stauros znaczenia „krzyż", to należy przedstawić na to dowody lingwistyczne. Ja osobiście nie znam żadnych przekonujących dowodów lingwistycznych. Studiowałem nieliczne miejsca, które wskazują pewne słowniki i leksykony (zwykle podają one 2-3 miejsca), ale po ich oględzinach nie są one przekonujące, poza tym najczęściej są to przykłady z II wieku. Ekstrapolowanie semantyki wstecz to ryzykowna metodologia, takie podejście grozi anachronizacją semantyki słów. Uczony James Barr słusznie wykazuje, że liczy się tylko znaczenie w momencie mówienia lub momencie pisania (***The Semantics of Biblical Language***, 1961). W moim artykule „Semantyka słowa *stauros*", na s. 2-5, przedstawiam nie 2-3 miejsca, lecz 4 przykłady z I wieku pokazujące, że słowo *stauros*, *anastauroo* a także *crux* nie mogły mieć znaczenia „krzyż".

3. Nieprawdą jest, że tylko Świadkowie Jehowy uważają, że *stauros* w NT nie znaczy „krzyż". Listę wyznań, które również odrzucają tradycyjny pogląd podaję w moim artykule „Semantyka słowa stauros", na s. 21, 22.

4. Pańskie przykłady z współczesnej greki są bezwartościowe. Dlaczego? Greckie słowo *stauros* najwyraźniej uległo trawestacji, o czym pisze leksykograf Vine. Nic zatem dziwnego, że późniejsze znaczenie greckiego słowa *stauros* wchłonęło nowe znaczenie pod wpływem dominującej tradycji w chrześcijaństwie. Co ciekawe, w innych językach, np. norweskim i staroislandzkim, odnośny termin najwyraźniej oparł się wpływowi dominującej tradycji. Chodzi o słowo *staurr*, które w tych językach nie znaczy „krzyż"

5. Nie rozumie Pan prawidłowo celu zamieszczenia ryciny z dzieła Lipsiusa przez ŚJ, dlatego ukazuje Pan tę sprawę w błędnym świetle, czym wprowadza w błąd siebie i internautów. W dziele ***Kingdom Interlinear Translation***, które Pan pokazuje w filmie, pod ilustracją czytamy: „*Crux simplex* illustrated", co można przetłumaczyć: „Ilustracja *crux simplex*". *Podpis pod ryciną nie mówi nic o tym, że w taki sposób zginął Jezus*. Na s. 1150 autorzy Dodatku 3C jasno i wyraźnie napisali:

> „W łacinie pojedynczy pal służący do impalizacji przestępcy był określany *crux simplex*. Ilustrację jedego z takich narzędzi kaźni zamieścił Justus Lipsius … w książce *De cruce libri tres*, . . . którą tutaj prezentujemy".

1150 APPENDIX

"Cross" is only a later meaning of *crux*. A single stake for impalement of a criminal was called in Latin *crux sim′plex*. One such instrument of torture is illustrated by Justus Lipsius (1547-1606) in his book *De cruce libri tres*, Antwerp, 1629, p. 19, which we here present.

The book *Das Kreuz und die Kreuzigung* (The Cross and the Crucifixion), by Hermann Fulda, Breslau, 1878, p. 109, says: "Trees were not everywhere available at the places chosen for public execution. So a simple beam was sunk into the ground. On this the outlaws, with hands raised upward and often also with their feet, were bound or nailed." After submitting much proof, Fulda concludes on pp. 219, 220: "Jesus died on a simple death-stake: In support of this there speak (a) the then customary usage of this means of execution in the Orient, (b) indirectly the history itself of Jesus' sufferings and (c) many expressions of the early church fathers."

Crux simplex illustrated

Paul Wilhelm Schmidt, who was a professor at the University of Basel, in his work *Die Geschichte Jesu* (The History of Jesus), Vol. 2, Tübingen and Leipzig, 1904, pp. 386-394, made a detailed study of the Greek word *stau·ros′*. On p. 386 of his work he said: "σταυρός [*stauros′*] means every upright standing pale or tree trunk." Concerning the execution of punishment upon Jesus, P. W. Schmidt wrote on pp. 387-389: "Beside scourging, according to the gospel accounts, only the simplest form of Roman crucifixion comes into consideration for

A zatem Pański wniosek o rzekomej manipulacji jest całkowicie błędny. Pokazanie przez Pana w filmie innych rycin z innymi narzędziami egzekucyjnymi w dziele Lipsiusa nie ma żadnego sensu, ponieważ autorzy tego Dodatku wyraźnie sugerują czytelnikom o ich istnieniu w podkreślonym miejscu. Odwoływanie się do innych rycin jest bezprzedmiotowe, bo żadnej z pozostałych konstrukcji nie określa się mianem „crux simplex". Dlatego Pański argument jest nieprzemyślany i świadczy o słabej znajomości tej publikacji.

6. Co do ilustracji egzekucji Jezusa z rękoma nad głową w publikacjach ŚJ, warto pamiętać o poniższym wyjaśnieniu, które przedstawili ŚJ na łamach swojej publikacji:

> „Zatem jesteśmy świadomi tego, że zamieszczane w naszej literaturze ilustracje przedstawiające śmierć Jezusa, jak na przykład ta ze strony 23, **stanowią tylko rozsądnie umotywowane ujęcia artystyczne tej sceny, nie mają natomiast na celu rozstrzygania szczegółów anatomicznych**. Rysunki takie nie muszą odzwierciedlać zmieniających się i sprzecznych poglądów naukowców, wolne są jednak od powiązań z symbolami religijnymi, wywodzącymi się ze starożytnego pogaństwa" (*Strażnica*, Nr 23/1987, s. 28).

W sumie Pański film oceniam ujemnie, ponieważ lingwistycznie jest dość niskich lotów. Co więcej, muszę też stwierdzić, że częstym rysem Pańskich wyjaśnień jest dogmatyzm. Nie podał Pan przekonujących, rzeczowych dowodów za odrzuceniem stanowiska ŚJ.

Jestem jakby co otwarty na dokładniejsze omówienie tej kwestii, ale stawiam jeden warunek. Musi Pan wcześniej dobrze zapoznać się z wszystkimi moimi podlinkowanymi opracowaniami i zapewnić mnie na piśmie, że to zrobił. Proponuję ewentualną dalszą dyskusję nie tutaj na kanale YT, lecz w korespondencji prywatnej: grzekasz@vp.pl.